

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ
СПРАВА «КІСЬ ТА ЛЕВЧУК ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF KIS AND LEVCHUK v. UKRAINE)
(заява № 910/18)
Стислий виклад рішення від 09 квітня 2026 року

Заявники, одностатева пара, у липні 2015 року брали участь в експерименті, організованому онлайн-журналом «Bird in Flight», який мав на меті оцінити рівень толерантності в українському суспільстві щодо одностатевих пар. Під час публічного прояву почуттів у центрі міста до них підійшла група молодих людей, які поставили їм питання щодо їхнього ставлення до патріотизму, а також висловлювали коментарі з негативним і зневажливим змістом.

Після цього вони застосували до заявників перцевий газ та завдали їм ударів ногами. Інцидент тривав кілька секунд і був зафіксований на відео. Заявники не зверталися за медичною допомогою та не проходили судово-медичну експертизу.

Заявники подали заяви про порушення кримінального провадження з метою проведення розслідування того, чи зазнали вони дискримінації як гомосексуали. У серпні 2015 року працівники міліції порушили кримінальне провадження за фактом хуліганства, вчиненого групою осіб і цього ж місяця кримінальне провадження було закрито у зв'язку з відсутністю складу злочину.

Представник заявників оскаржив це рішення, зазначаючи, що не було долучено відеозапис події до матеріалів справи, не допитано осіб, які були присутні під час експерименту, та не розглянули можливий дискримінаційний мотив злочину. У подальшому постанови про закриття провадження неодноразово скасовувалися прокурором та судами як передчасні, а справа поверталася на додаткове розслідування.

У липні 2016 було отримано дані з базових станцій мобільного зв'язку, однак встановити осіб нападників не вдалося.

У 2017 році заявники повідомили працівників поліції про можливу причетну особу, яка належала до групи, що напала на них, однак жодних подальших дій у зв'язку з цією інформацією не було вжито. Кримінальне провадження досі триває.

До Європейського суду з прав людини заявники скаржилися за статтею 8 у поєднанні зі статтею 14 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), статтею 13 у поєднанні зі статтями 3, 8 і 14 Конвенції, а також за статтею 1 Протоколу № 12 до Конвенції, у зв'язку з непроведенням ефективного розслідування нападу. Європейський суд вирішив, що скарги заявників підлягають розгляду за статтею 8 у поєднанні зі статтею 14 Конвенції.

Розглянувши скарги заявників, Європейський суд зазначив, що неодноразові передчасні постанови про закриття провадження свідчили про його недостатню ефективність. Він також зауважив, що органи державної влади фактично не вживали заходів для встановлення осіб нападників майже протягом року після події, і лише у липні 2016 року вперше спробували отримати дані з базових станцій мобільного зв'язку.

Європейський суд вказав, що ніщо не свідчить, що питання наявності можливих записів з камер відеоспостереження, які дозволили б ідентифікувати нападників, було серйозно досліджено, попри те, що інцидент стався у центрі м. Київ і супроводжувався наявністю відеозапису.

Європейський суд підкреслив, що розслідування триває понад десять років, і такий плин часу поставив під загрозу можливість притягнення винних до відповідальності у зв'язку із закінченням строку давності, що саме по собі підриває ефективність розслідування.

Щодо аргументу про неправильну кваліфікацію злочину, Європейський суд не був переконаний, що сама по собі кваліфікація нападу як «хуліганство» суттєво перешкодила ефективному розслідуванню. Водночас він зазначив, що початковий акцент органів влади на відсутності тілесних ушкоджень був незрозумілим, оскільки це не було обов'язковим елементом злочину кваліфікованого як «хуліганство» чи «дискримінаційні діяння».

У будь-якому разі, ключовим для розслідування, включаючи перевірку можливого дискримінаційного мотиву, було встановлення осіб нападників. Європейський суд дійшов висновку, що органи державної влади не вжили достатніх заходів у зв'язку з цим, і ніщо не свідчить, що первинна кваліфікація злочину вплинула на не проведення розслідування. Європейський суд констатував порушення статті 8 Конвенції у поєднанні зі статтею 14 Конвенції у зв'язку з не проведенням ефективного розслідування нападу.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

- «1. *Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Постановляє*, що було порушено статтю 8 у поєднанні зі статтею 14 Конвенції;
3. *Постановляє*, що:
 - (a) упродовж трьох місяців держава-відповідач повинна сплатити заявникам такі суми, які мають бути конвертовані в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу:
 - (i) 1 600 (одна тисяча шістсот) євро кожному заявнику та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди;
 - (ii) 2 500 (дві тисячі п'ятсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися другому заявнику, в якості компенсації судових та інших витрат, які мають бути сплачені безпосередньо на банківський рахунок захисника заявників пані Науменко;
 - (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
4. *Відхиляє* решту вимог заявників щодо справедливої сатисфакції.».